

3 Mijn steinerschool is OK¹

3.1 Aspecten van onderwijskwaliteit

3.1.1 Het ROK en het TOK van de doorlichting 2.0

Na een brede visievorming heeft de overheid het referentiekader van onderwijskwaliteit (het ROK) opgesteld, met 37 kwaliteitsverwachtingen. Op basis daarvan heeft de inspectie haar toezichtskader voor onderwijskwaliteit uitgebouwd (TOK): zij hanteert in de 'doorlichting 2.0' 29 ontwikkelingsschalen die in 7 kwaliteitsgebieden zijn ingedeeld. Men vindt deze ontwikkelingsschalen terug op de website van de doorlichting 2.0.

3.1.2 Code-ontwarring

Op het vlak van personeelsbeleid vermeldt het ROK twee kwaliteitsverwachtingen

BL8	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend personeelsbeleid dat integraal en samenhangend is.
BL9	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.

De doorlichting 2.0 daarentegen hanteert bij de beoordeling van het personeelsbeleid 4 aspecten (en stelt de evaluatiescores binnen dit kwaliteitsgebied dan voor in een 4-assig spinnenweb).

P1	selectie en aanwerving
P2	coaching en beoordeling
P3	professionalisering
P4	aanvangsbegeleiding

Dit voorbeeld illustreert dat er enige alertheid moet zijn bij verwijzingen naar codes voor aspecten van onderwijskwaliteit.

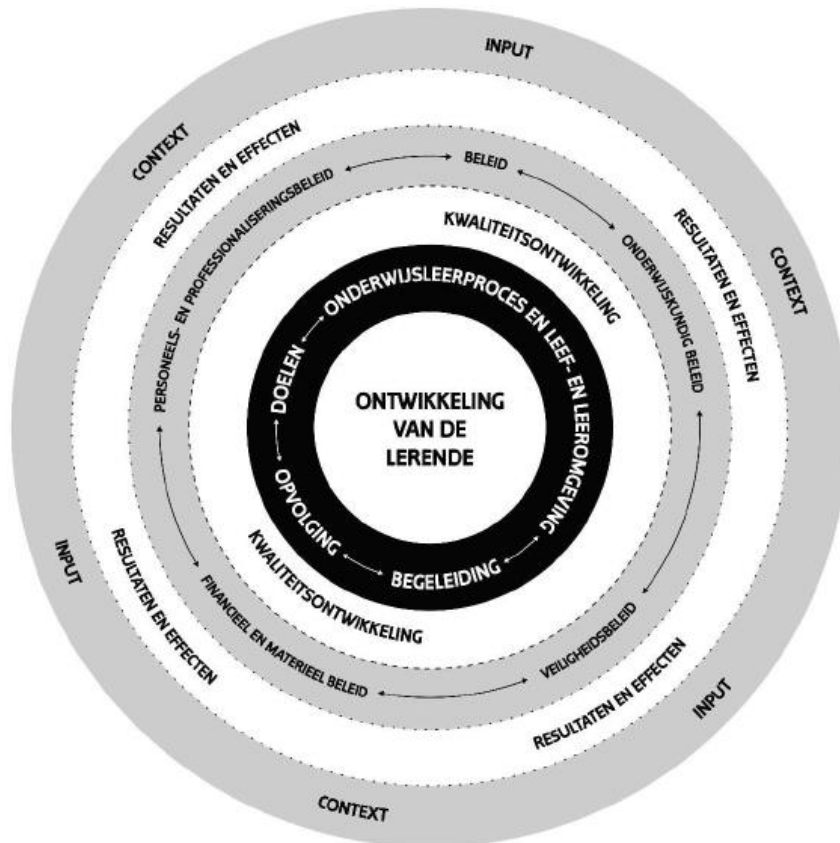
Men zal opmerken dat bij de opbouw van deze handleiding enerzijds expliciet naar de kwaliteitsverwachtingen van het ROK wordt verwezen. Anderzijds is de indeling in paragrafen vaak een weerspiegeling van de indeling die de doorlichting 2.0 hanteert. Zo vindt men bijvoorbeeld in hoofdstuk 9 rond personeelsbeleid 4 paragrafen die overeenkomen met de bovenstaande 4 aspecten.

---

¹ Als je daar vragen bij hebt, zie ook <http://mijnschoolisok.be/professionals/>

3.2 Het ROK als ordeningskader

Zoals bekend heeft de overheid in haar referentiekader van onderwijskwaliteit² al een zekere ordening voorgesteld. In deze handleiding willen we alle aspecten van het voorgestelde model inkleuren vanuit onze eigen kwaliteitsvisie.

Bij elk van deze 'schillen' valt ons de eigenheid op van onze steinerpedagogie, de cultuur, structuren en organisatievormen in onze scholen. Hoewel de opsplitsing tussen de 'schillen' soms wat artificieel lijkt, gebruiken wij de ROK-structuur om het overzicht te bewaren.

²<https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Referentiekader%20OOK.pdf>

3.3 Kwaliteit breed verantwoord

We stellen ons hoge doelen als steinerpedagogen. We beogen een harmonieuze ontwikkeling van de leerlingen naar lichaam, ziel en geest. We wensen niet alleen de leerlingen te bekwamen (te kwalificeren) naar hoofd, hart en handen. We willen hen vorming meegeven om volwaardig burger te worden (te socialiseren) in deze complexe maatschappij. We wensen bovenal dat onze pedagogie wekkend is voor morele en spirituele IK-ontwikkeling (onze invulling van subjectwording). Deze is niet afdwingbaar. Een leraar kan als voorbeeld met zijn uniciteit en authenticiteit appél doen op die unieke individualiteit van het kind en hem/haar uitnodigen om zelf morele keuzes te leren maken, maar kan slechts opvoeden tot vrijheid en verantwoordelijkheid vanuit vrijheid en verantwoordelijkheid.

Vele vorderingen in de ontwikkeling zijn niet alleen niet afdwingbaar – men kan dus nooit ‘succes’ garanderen – ze zijn vaak ook niet meetbaar of toetsbaar. Bovendien rijpen de vruchten van onze pedagogie pas na een metamorfose in de persoonlijke biografie. Dit stelt ons voor de ongelooflijk moeilijke opgave om toch indicatoren te duiden die aangeven dat onze pedagogie ‘vruchten afwerpt’, ons breed te verantwoorden. In mindere mate is deze moeilijkheid ook aanwezig op andere gebieden van ons kwaliteitsbeleid. Getuigen van de meerwaarde van bepaalde vormen van overleg en oordeelsvorming is bij voorbeeld niet altijd even gemakkelijk. Toch is het heel belangrijk om de kwaliteitsverwachtingen zoals die in het ROK geformuleerd staan in te kleuren met ons eigen coloriet.

3.4 Kwaliteitsverwachtingen

In haar bronnendocument referentiekader voor onderwijskwaliteit vindt men 37 kwaliteitsverwachtingen, in rubrieken en deelrubrieken opgesomd. Bij de verantwoording van haar kwaliteitsbeleid moet een school aantonen dat ze tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit dit referentiekader. Ze staan vanaf volgende bladzijde alle 37 opgesomd. In deze handleiding worden voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen geformuleerd bij processen in onze scholen. Telkens verwijzen we naar de kwaliteitsverwachtingen van het ROK, met behulp van hun codering (in de eerste kolom van de onderstaande tabellen). Schooldirecteurs die aan de slag gaan met de mogelijke kwaliteitsvragen van deze handleiding komen dus tegemoet aan de kwaliteitsverwachtingen van het ROK. Om duidelijkheid en rust hieromtrent te creëren verwijzen we hieronder bij elke kwaliteitsverwachting van het ROK naar de processen waarbij wij verderop kwaliteitsvragen formuleren.

3.4.1 Ontwikkeling stimuleren

	De school stimuleert de ontwikkeling van alle leerlingen.	Komt aan bod in de volgende paragrafen van de handleiding
	De school stelt doelen voor de leerlingen.	
D1	Het schoolteam realiseert doelgericht een brede en harmonische vorming die betekenisvol is.	4.2 5.1 5.2 5.3 5.4
D2	Het schoolteam hanteert doelen die sporen met het gevalideerd doelenkader en zorgt voor samenhang tussen de doelen.	5.4
D3	Het schoolteam hanteert uitdagende en haalbare doelen.	5.4
D4	Het schoolteam expliciteert de doelen en de beoordelingscriteria.	5.4
	De school geeft het onderwijsleerproces en de leef- en leeromgeving vorm.	
V1	Het schoolteam en de leerlingen creëren samen een positief en stimulerend school- en klasklimaat.	2.2 2.3
V2	Het schoolteam en de leerlingen gaan positief om met diversiteit.	6.1 → 6.6 7.1 7.2
V3	De leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.	5.4
V4	Het schoolteam biedt een passend, actief en samenhangend onderwijsaanbod aan.	5.4
	De school begeleidt de leerlingen.	
B1	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm vanuit een gedragen visie en systematiek en volgt de effecten van de begeleiding op.	6.1 6.2 6.3 6.4 6.5 6.6
B2	Het schoolteam biedt begeleiding zowel op het vlak van leren, leerloopbaan, sociaal-emotionele ontplooiing als fysiek welzijn.	6.1 6.2 6.3 6.4 6.5 6.6

B3	Het schoolteam biedt elke leerling een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.	6.1 6.2 6.3 6.4 6.5 6.6
B4	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm samen met de leerling, de ouders/thuisomgeving en andere relevante partners.	6.1 6.2 6.3 6.4 6.5 6.6
	De school volgt de ontwikkeling van de leerlingen op.	
O1	Het schoolteam geeft de leerlingen adequate feedback met het oog op de voortgang in het leer- en ontwikkelingsproces.	5.4
O2	Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.	5.4 11.4 11.5
O3	Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.	5.4 11.6
O4	Het schoolteam beslist en rapporteert onderbouwd over het behalen van de doelen bij de leerling.	5.4 8

3.4.2 Kwaliteitsontwikkeling

	De school onderzoekt en ontwikkelt op systematische wijze haar onderwijskwaliteit.	Komt aan bod in de volgende paragrafen van de handleiding
K1	De school ontwikkelt haar kwaliteit vanuit een gedragen visie die vertaald is in de onderwijsleerpraktijk.	2.1 2.2 2.3 5.2 10.5 11.1
K2	De school evalueert haar werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar vanuit de resultaten en effecten bij de leerlingen.	10.5 11.4 11.5 11.6
K3	De school borgt en ontwikkelt de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk.	5.2 5.3 9.3 9.4 11.2 11.6

3.4.3 Beleid

Vanhoof et al¹ formuleerden criteria voor beleidsvoerend vermogen. We zien die terugkeren in

	De school voert een beleid, rekening houdend met haar context- en inputkenmerken.	Komt aan bod in de volgende paragrafen van de handleiding
	De school ontwikkelt en voert een beleid.	
BL1	De school ontwikkelt en voert een gedragen, geïntegreerd en samenhangend beleid rekening houdend met haar pedagogisch project.	2.2 2.3 5.2 11.1
BL2	De school geeft haar organisatie vorm op het vlak van cultuur en structuur.	10.1 10.2 10.3 10.4 10.5 11.3
BL3	De school werkt participatief en responsief.	5.2 10.2 11.3
BL4	In de school heerst een innovatieve en lerende organisatiecultuur.	5.2 10.3 10.4 10.5 11.3
BL5	De school bouwt samenwerkingsverbanden uit die het leren en onderwijzen ten goede komen.	5.3 10.2 11.3
BL6	De school communiceert transparant over haar werking met alle betrokkenen.	11.3
	De school ontwikkelt en voert een onderwijskundig beleid.	
BL7	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid op het vlak van leren en onderwijzen.	5.3 5.4 11.2
	De school ontwikkelt en voert een personeels- en professionaliseringsbeleid.	
BL8	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend personeelsbeleid dat integraal en samenhangend is.	9.1 9.2 9.3 9.4
BL9	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.	9.3 9.4

---

¹ Vanhoof, Deneire, Van Petegem, (2011) *'Waar zit beleidsvoerend vermogen in (ver)scholen'* Mechelen, Plantyn

	De school ontwikkelt en voert een financieel en materieel beleid.	
BL10	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend financieel en materieel beleid.	13.1 13.2 13.3
BL11	De school beheerst de kosten voor alle leerlingen.	13.3
	De school ontwikkelt en voert een beleid op het vlak van de fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving.	
BL12	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid met het oog op de fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving.	5.1 12

3.4.4 Resultaten en effecten

	De school bereikt resultaten en effecten.	Komt aan bod in de volgende paragrafen van de handleiding
R1	De school bereikt de minimaal gewenste output bij een zo groot mogelijke groep van leerlingen.	10.5 11.4 11.5
R2	De school streeft naar welbevinden en betrokkenheid bij alle leerlingen en het schoolteam en naar tevredenheid bij ouders en bij andere relevante partners.	4.1 4.2 5.1 5.2 10.5
R3	De school streeft bij elke leerling naar zoveel mogelijk leerwinst.	5.4 6.3
R4	De school stimuleert de studievoortgang van elke leerling.	6.3 6.6
R5	De school waarborgt de toegang tot onderwijs voor elke leerling.	6.3 6.6
R6	De school streeft naar effecten op langere termijn bij alle leerlingen.	4.2 8

3.5 Kwaliteitsbeelden

De kwaliteitsbeelden van het ROK⁴ worden bij ons door kwaliteitsvragen vervangen. Met andere woorden: eerder dan te vertrekken vanuit de bovenstaande lijsten kwaliteitsverwachtingen, die van overheidswege bovendien met kwaliteitsbeelden worden ingekleurd, kiezen wij er in deze handleiding voor om te vertrekken bij onze eigen processen, daar kwaliteitsvragen bij te stellen en duidelijk te maken hoe we tegemoetkomen aan de kwaliteitsverwachtingen die in het ROK worden opgesomd. Op deze manier benutten we de vrije ruimte die in de geest van het ROK beschikbaar blijft voor eigen invulling via lokaal kwaliteitsbeleid. Ook het OKO-standpunt⁵ is hierover duidelijk:

Het referentiekader onderwijskwaliteit en de eigenheid van de diverse pedagogische projecten

Het kader bundelt 37, in deelthema's geordende, kwaliteitsverwachtingen. Er werden verwachtingen geformuleerd voor 'resultaten en effecten', 'ontwikkeling van de leerling', 'onderwijskwaliteit' en 'beleid', waarbij deze topics uiteraard in relatie tot elkaar kunnen worden geplaatst. De beelden werden toegevoegd 'ter illustratie'.

Als kleine onderwijsverstrekkers hebben we er steeds de nadruk op gelegd dat kwaliteitsontwikkeling (en tevens wat essentieel geacht wordt inzake onderwijskwaliteit) onlosmakelijk verbonden is met de pedagogische eigenheid van de school en de geëxpliciteerde visie op onderwijs van waaruit een school moet kunnen werken. Dit impliceert dat er diversiteit is in onderwijskwaliteit.

De zoektocht van een school om een coherent kwaliteitsbeleid te realiseren vertrekkend van de eigen visie, legt schooleigen klemtonen, zoekt samenhangen en verantwoordt keuzes. Dit alles binnen een transparant wettelijk kader. Geformuleerde gedeelde verwachtingen kunnen helpen om het schoolbeleid af te stemmen op de immer in beweging zijnde onderwijskwaliteit. Dat eigen verhaal over de gemaakte keuzes verantwoorden kan dan centraal staan bij gelegenheid van een doorlichting.

Het nieuwe referentiekader is geen kwaliteitsmodel geworden en schuift niet één omvattende visie op kwaliteit naar voren. Zo hebben de ondertekenaars het afgesproken.

De scholen ondersteunen om hun kwaliteitsweg te gaan, rekening houdend met het referentiekader voor onderwijskwaliteit, dat wordt een belangrijke taak voor de pedagogische begeleidingsdiensten.

---

⁴ Zie

<https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Referentiekader%20OK.pdf>

⁵ OKO, *Referentiekader voor Onderwijskwaliteit*, informatiebundel, 15 dec 2016